

ЕРЖАВНИЙ АРХІВ 6
ІОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ
Опис 1 186
Справа 186

Архів з бірому
Григорівсько-Гербейманська округа ОУЧ

ПАПКА

ДЛЯ 186

ПАПЕРІВ

Примірки літаниної казенської місцевості
Будамівської районної державної [саєни]
"Слово комуніста багровієвців"
Друкарської відбиток

20 р.

Українські документи: [Листопад 15 листопада 1945 р.]

Київські документи: 1
Київські аркуші: 1
Збірники: нестало

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ 6
ернопільської області
Р-3567 Опис 1 Справа 186

Трудячі селяни зазнали багато страждань за часів австроугорського і польського панування та в чорні роки німецької окупації. Тепер, коли радянська влада принесла їм волю, надідала землю, вони хочуть спокійно жити і трудитися. Вони всією душею неавидять бандерівських душогубів, які тероризують мирне населення, заважають трудовому народові будувати нове, вільне життя. Самі ж бандити переконались, що переважна більшість населення відвернулася від них.

Уряд Радянської України в своїх зверненнях закликає учасників націоналістичних банд повернутися до мирної праці. Переважна більшість їх скористалася з великодушності Радянської влади і прийшли з повинною до її органів. Серед тих, що з'явилися з повинною, не тільки рядовики, але й багато куріньних, сотенних та інших осіб, які займали провідне становище в ОУН та УПА.

Серед рештків банд поширюються чутки, нібито тих, що прийшли з повинною, тяжко торгують, вишукують, вбивають. Ми хочемо спростувати цю вигадку. Коли ми порвали з оунівськими бандами, прийшли з повинною, нас ніхто не бив, не мучив, не мовив голодом. Навпаки, ловилися з нами дуже чемно. Зараз ми вільно працюємо. Спокійні й ваші родини. Це саме можна сказати про всіх колишніх учасників банд, які стали на правильний шлях, порвавши з бандитизмом.

Через свою невідомість селянин села Вулька, Бережанського району, Ісидор Білак потрапив у бандерівську банду, був там заступником сотенного „Кона“. Зрозумівши свою помилку, Білак покався, прийшов з повинною. А зараз Білак завідує Бережанською райконторою „Загальон“. Як же не бути вдячним Радянському Урядові за таку великодушність?

До вас, оунівські провідники і командири УПА, що ховаєтесь ще в лісах та краївках і дурите людей, звертаємо ми слова свої: наберіть-ся відваги і, якщо у вас лишилось хоч трохи совісті, то скажіть правду народові. Ви добре розумієте, що ви ідете проти народу, що ви марно проливаєте людську кров, що ваша банда вика справа безцільна. Не сортуйтеся з бандитів, вони ж довг і ніг мріють про чесну працю. І вам самим ще не пізно покаятися. Приходьте з повинною Радянська глуда і народ помилують вас.

Рядові учасники бандерівських банд! Дальшим перебуванням у банді ви завдаєте собі і своїм родинам багато горя. Залишайте нав'язане вам бандитське ремесло, ставайте до чесної творчої праці. Вас з нетерпінням чекають жінки і діти. Якщо ваші ватажки перешкоджають вам у по-

верненні до нормального життя — знищуйте їх, як це зробив Михайло Головацький, під кличкою „Підкова“ та багато інших.

Хочемо звернути важливу увагу на один знаменний факт. Умовляють вас, що за „самостійну Україну“ треба нещадити життя. А чому ж ватажки так не роблять? Самі ховаються в безпечних краївках. Як приходить до крутого, то вони відбиваються до останнього рядовика, а самі здаються живими. З початком 1945 року жала відбулися округна нарада СБ. Зібралось на цю нараду 60 бандитів з своїм ватажком „Туром“ їх оточили радянські війська. І що сталося? Банди була розгромлена. Рештки її за наказом ватажка вбивалися, а сам „Тур“ здався живим. Всі учасники банд і ті люди, що ухилилися від мобілізації до Червоної Армії, будуть відпущені додому, якщо вони припинять бандитську діяльність і прийдуть до органів Радянської влади з повинною. Це гарантується наказом Народного комісара Внутрішніх Справ України від 15 листопада 1945 року.

Селяни і селянки! І до вас у нас є поради. Удекого з вас родичі або знайомі ще гинуться, лемововки, по лісових хащах. Поговоріть з їхніми родинами, перекажіть їм зміст нашого листа а ще краєц передайте його самим бандитам. Нехай вони перечитають ці рядки і задуматься над ними. Ми певні, що при вашій допомозі з боку багатьох бандитів снаде погудатинької допомоги, ніякої підтримки запеклим зрадникам, які після свого жорстокого з бандитами не пускають їх до хати, не давають харчів, грошей, одягу, не пускають, що бандити глузилася над заціми дошками.

Радянська держава сильна, могутня. Вона розвила шість озорова до зрив найпередовішою єхнікко гітлерівську армію і підняла прапор перемоги над Берліном. Вона поставила на коліна японських імпералістів. Чи можна ж після цього повірити, що народ і радянська держава не в силах захищати мізерні релігій українськочесельських націоналістів? Тільки круглі дурні можуть вертатися в заднісіллях безсуддах оунівськочесельських бандерівських верховодів.

Український радянський народ зітре з лиця землі тих бандитів, які не припинять боротьби проти народу. З залишками залишків допоможуть ти, що прийшли з повинною. Разом з органами НКВС ми будемо нещадно знищувати бандитську погань і вона загине.

В чому і підписуємо власноручно:

ЯСКЕВИЧ Лев Михайлович, колишній госпо-

лартий і військово-мобілізаційний референт Кременецької округи ОУН під кличкою „Камінь“.

ГЕРАСИМЧУК Михайло Григорович, колишній вишкільник школи підстаршин УПА, під кличкою „Чавочин“.

РОМАНЮК Ярослав Дмитрович, колишній підрайонний комендант СБ Товстенського району, під кличкою „Рибак“.

ЛЕЛИК Петро Іванович, колишній заступник сотенного „Ворона“ із сотні „східняків“, під кличкою „Гонта“.

ПОТАПЕНКО Григорій Васильович, колишній слідчий куріньної жандармерії куріня „Бистрого“, під кличкою „Кіндра“.

ЖАБА Михайло Федорович, колишній комендант куріньної жандармерії куріньного отамана „Бистрого“, під кличкою „Чабан“.

ЦОЛЬОВИЙ Михайло Михайлович, колишній повітовий господарчий Гогатинщини, під кличкою „В'юн“.

КУСЕНЬ Ілля Дмитрович, повітовий референт пропаганди Тернопільського повіту, під кличкою „Вищій“.

КОЛІСНИК Володимир Андрійович, колишній заступник сотенного „Чара“, під кличкою „Сум“.

ГАЄВСЬКИЙ Євген Степанович, колишній фінансовий референт Бережанської округи ОУН, під кличкою „Мирослав“.

ГОРОДЕЦЬКИЙ Петро Михайлович, станційний ОУН с. Ісидорів, під кличкою „Вітер“.

ФІНЯК Михайло колишній кур'єр від округного арзвода до Тернопільського обласного провідника ОУН, під кличкою „Ворон“.

КРИВИЙ Володимир Яковлевич, колишній зв'язковий надрайонного коменданта СБ Бучацького надрайону, під кличкою „Капітан“.

ЛЕЛЮК Йосип Олександрович, колишній бойовик сотні Крилатого, під кличкою „Меч“.

ФЕЛІШТАН Йосип Антонович, колишній бойовик банди куша „Чара“, під кличкою „Мороз“.

3 січня 1946 року.

БХ00305 райрелакція м. Буданів

С Л О В О

КОЛИШНІХ БАНДЕРІВЦІВ

Ми, колишні учасники банд українсько-німецьких націоналістів, що складаємо свої власноручні підписи у цьому листі, хочемо розповісти про дієвості справи у провіді тах знаках ОУН і УПА. Ми були не звичайні рядовики, тому мали змогу скорше зрозуміти безцільність тієї боротьби, яку ведуть залишки недобитих банд. Ми порвали з ними зв'язок, прийшли до радянських органів з повинною і взялися за чесну працю. Щоб врятувати життя тих обдурених, які ще досі блукають по лісах та переховуються в краївках, розповідаємо правду про підлий шлях, зрадницьку діяльність та стан духу бандерівських верховодів.

В першу міру відзначимо, що керівна верхівка українсько-німецьких націоналістів складається з тих, що не звикли жити з праці власних рук. Довгий час збройними силами УПА керував відомий волинський поміщик Клим Савур. Областним господарем на Тернопільщині був куркуль Михайло Гагущий, під кличкою „Віт“, який в селі Ушковичі, Черемшлянського району, Львівської області, мав кілька десятків гектарів землі, паровий млин та багато худоби. На нього в той час працювала сільська біднота. Командуючим південної групи УПА був Олійник, під кличкою „Віт“, з Львівської області, син багатого купця. Страшними злочинцями відзначився серед бандерівців кравчий майстер, повітовий провідник СБ — „Гак“, — це куркуль, що мав до приходу радянської влади в Івано-Франківському районі на Львівщині 80 гектарів землі. Провідником Чортківської округи була „Іскра“, — дочка адвоката — багатий, власник трьох кам'яниць в Чорткові та 120 гектарів землі. Івно ж і інші бандерівські ватажки подібні до них. Хіба ж не ясно тепер, що вони ніколи не будуть відстоювати інтереси селянства? Їх бажання — панувати над трудовим людом.

Всі ці зрадники існують себе „друзями“ українського народу і закликають, що борються за його інтереси. Брешуть це. Вони давно продались німецьким фашистам і всіма засобами допомагали їм поневолювати рідний край. Ще до віроломного нападу Німеччини на Радянський Союз оунівський керівник лебідь, під кличкою „Максим Рубан“, пробрався в Італію фашистську шпигунську школу, після цього на окупованій німцями польській території створив у містах Закопане і Криниця школи по підготовці шпигунів для німецького командування. Вихованці цих

школ були використані німецьким фельдмаршалом Браухічем при окупації Радянської України.

В той час, коли радянський народ вів Вітчизняну війну проти німецького фашизму, українсько-німецькі націоналісти були вірними слугами Гітлера. Вони одержували від нього всебічну підтримку. Після розгрому фашистської Німеччини дух оунівців дуже занепадав. Серед оунівської верхівки почалися суперечки. Окремі ватажки зрозуміли безцільність дальшої боротьби. Прикладом цього є розмова колишнього оунівця „В'юна“ з кравчим провідником „Данилом“. В червні 1945 року „Данило“ порадив йому перейти до мирної праці, бо далі ховатися нема рації. Крайовий провідник заявив, що не слід було оунівцям братися за зброю, їх боротьба нічого не дала, крім чисельних жертв.

Факти вагання і розгубленості в бандитській зраді викликали серед оунівських верховодів жах. У відповідь були взяті надзвичайні заходи. СБ розстріляло багатьох „неблагонадійних“, серед яких були командир школи мінерів бандит „Максим“, куркуль „Хмарата“ і „Козаленко“, Кременецький окружний провідник „Гаркув“, заступник командира південної групи УПА — „Юда“ та багато інших. Виявилась „неблагонадійні“ і в рядах СБ, і вони також були знищені. В числі знищених був член центрального проводу СБ Володимир Галушка, під кличкою „Окуць“, з села Білики, Івано-Франківського району.

Відомі нам рівно ж випадки гризні і сварок за нагромажене майно, які ясно вказують, що „борці“ за самостійну Україну, це звичайні бандити. Кушовий „Мороз“, з села Гоголинка, Бережанського району, награбував багато майна. Підрайоновий „Око“ і районний „Володимир“ заздрістю стали, що в „Мороза“ всього більше, ніж у них, і вони задушили „Мороза“, а його майно поділилися. Іа оунівським верховодам не вдалося терором змінити становище. Почувши заклик Радянського Уряду, багато учасників банд кинули ганебну справу і повернулись до корисної праці. Тоді у бандитських верховодів народилась думка втекти за кордон. Що це не вигадка, а щира правда, свідчить такий факт. Колишній начальник жандармерії курія „Енстроґо“ Михайло Темофійович Жаба, під кличкою „Чабан“, був присутній на нараді ватажків УПА, що відбувалася 14—15 серпня 1945 року в Славітинському лісі Підгаєцького району. Тут радилися військові ватажки під кличками „Бонда-

ренко“, „Гордієнко“, „Довбня“, „Левко“, „Фвоч“, „Ясмін“, „Рубач“, „Сокил“, „Корон“ та „Зрив“. Їх хвилювало одне: як врятувати свою шкуру. „Довбня“ заявив, що має за кордоном родичів, в яких можна дістати притулок. Чкурнути за кордон подали від гніву свого народу — ось до якого висновку прийшли зрадники, руки яких заплямовані кров'ю невинних людей.

Та не всім вдалося здійснити жадану мрію. Деякі, пізніше згадані нами — „Гордієнко“ і „Довбня“, були забиті в лісі біля села Лісники, Бережанського району. В них знайдено десятки тисяч доларів. Цим ватажком бракувало кілька днів життя, а то були б вони за кордоном, шили і гуляли по кабарегах за гроши, награбовані в наших селян.

Кожний зрозумів тепер, що бандитський провід грабує гроші з населення виключно для свого блага на чужині, а обдурених людей примушує продовжувати мерзенну справу розгромлених Червоною Армією німецьких фашистів.

Верховоди ОУН говорять, що вони люблять український народ. В чому виявляється ця „любов“, нехай свідчать трупи замордованих ними ж українців, невинних стариків, жінок, дітей. Нехай свідчать про це спалені школи, лікарні й клуби. В рідне село Лісники, Бережанського району, повернувся з німецької каторги 19-річний юнак Михайло Фарйон. Іа недовго втішався він ролею Бандитська куля обірвала молоде життя. Бандити забивали його зате, що відмовився стати на шлях зради. Факти звірства, вчинених українсько-німецькими націоналістами на галицькій землі, незчисленні. Тільки в одному селі Мезишів бандерівцями замордовано 30 селян і селянок. Серед страчених через повшення 60-річний дідусь Петро Гладій і його син Іван. В хуторі Дубівка, Скала-Подільського району, бандити закатували українців, серед яких була жінка і старенька мати демобілізованого червоноармійця Цоцинтайла. В селі Вербятині, Бучацького району, душоуби повісили селянку Олену Неділенко з малолітньою дитиною. В селі Сороцьке, Геребовлянського району, бандерівці вбили 7 українців, в тому числі машиніста Турко, його двох синів, учасників Вітчизняної війни, і їхніх дружин. В селі Ізопчики, Збаражського району, бандитські недобитки спалили школу. В селі Олександрівці, Борщівського району, побили вікна та парті в школі. В селі Говстолуг, Велико-Борківського району, спалили школу і клуб. 20 серпня 1945 р. в с. Анціонівці, Шумського району, спалили школу.

(закінчення на 2 сторінці.)

ЗАСВІДЧУВАЛЬНИЙ НАПИС СПРАВИ № _____

У справі (розділі опису, закінченому описі) підшито і пронумеровано 1 (один) аркушів;

у тому числі літерні номери _____;

пропущені номери _____

+ аркушів внутрішнього опису _____

Особливості фізичного стану та формування справи	Номери аркушів
1	2

Голова слідчої Г
Посада (підпис)
20.08. 20 18 року

Г. Мун
(ініціали (ініціал імені), прізвище)